

Møte tirsdag den 8. juni kl. 19.15President: **H e i d i G r a n d e R ø y s**

D a g s o r d e n (nr. 37):

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Per Sandberg og Jan Arild Ellingsen om lov om endring i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) (Særregler av hensyn til rikets sikkerhet) (Innst. O. nr. 89 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:47 (2003-2004))
2. Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven (nye regler om sykmelding mv.) (Innst. O. nr. 81 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 48 (2003-2004))
3. Referat

Statsråd **I n g j e r d S c h o u** la fram 5 kgl. proposisjonar (sjå under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Per Sandberg og Jan Arild Ellingsen om lov om endring i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) (Særregler av hensyn til rikets sikkerhet) (Innst. O. nr. 89 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:47 (2003-2004))

Per Sandberg (FrP) [19:15:42]: Jeg skal ikke legge opp til noen debatt. Den tok vi tidligere i dag i Stortinget, under sak nr. 3. Men det er én ting jeg ønsker å få avklart fra statsrådets side, for jeg har en følelse av at Regjeringen ikke avviser det forslaget som er til behandling, og som er foreslått vedlagt protokollen. I brev til komiteen – jeg anslår at datoen kan være 27. april – skriver statsråden:

«Jeg ser det ikke som hensiktsmessig for departementet å være første instans i alle saker som skulle kunne ha i seg for eksempel et element av utenrikspolitiske hensyn. Dette ville for eksempel kunne gjelde en lang rekke visumsaker, og ville medføre behov for en betydelig oppgradering av departementets arbeid med enkeltsaker. Jeg ser det derimot som mer hensiktsmessig at direktoratet forbereder en sak og legger denne opp til departementet for vurdering.»

Mitt spørsmål er: Er forslaget uklart i forhold til hvilke intensjoner vi har med det? For jeg har som en av forslagsstillerne etter beste evne prøvd å peke på de sakene som vi konkret ønsker automatisk skal behandles av departementet og statsråden. Slik jeg har forstått det, er det veldig få saker som innehar en slik karakter at det er fare for rikets sikkerhet, og som har en slik påvirkning på utenrikspolitiske spørsmål – det kan vel dreie seg om 10–20 saker i året. Jeg ser at statsråden prøver å gi uttrykk for at dette omfatter flere saker, så da vil jeg gjerne be

om et råd fra statsråden: Hva måtte forslagsstillerne gjort for å fange opp de enkeltsakene som vi ønsker å peke på, som virkelig er en fare for rikets sikkerhet, og som virkelig kan få følger for utenrikspolitiske saker?

Statsråd Erna Solberg [19:17:59]: Det er en lang rekke saker som kan bli vurdert til å ha tilknytning til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske saker, og som i løpet av en slik prosess blir vurdert til ikke å ha det. For det er en rekke saker som vi ber Politiets sikkerhetstjeneste om å vurdere. Det gjelder bakgrunn, det gjelder historien til enkeltpersoner – for å avkreffe eller bekrefte deres historier. I den sammenhengen kan det også komme opp spørsmål om dette er en sak i forhold til rikets sikkerhet eller ikke. Derfor er det langt flere enn de sakene som til slutt blir behandlet, i forhold til at vi kan instruere i dem, som i en prosess i første instans blir vurdert i forhold til utenrikspolitiske konsekvenser og spørsmål om rikets sikkerhet.

Hvis vi skulle vært førsteinstans, er det et faktum at relativt mange saker måtte vært screenet – man måtte altså foreta den vurderingen, og i veldig mange av disse sakene ville det også blitt konsultert om man mener at dette er en sak som man vil gå inn og instruere i eller ikke, eller om man mener at det er behov for å se på hvor grensegangen går for å gjøre det.

Jeg kan ikke på stående fot si hvordan man skulle fått dette til, og at lovteksten burde sett slik og slik ut. Hele vårt poeng er at når vi kan instruere i en sak, innebærer det at den første saksbehandlingsrunden foretas av UDI, så kommer de med en anbefaling til oss, og så vurderer vi om vi skal instruere på bakgrunn av den anbefalingen eller ikke. Det har noe med hvilke kontrollpunkter UDI i første omgang har hatt, f.eks. om det er andre tjenester, enten fra utenrikssiden eller fra politiet, som måtte påpeke sider ved enkeltsaker som gir grunnlag for en nærmere vurdering av disse. Det er relativt få saker hvor oppmerksomheten primært kommer ved at media har oppdaget dem, men vi har jo hatt noen. Og på bakgrunn av disse har vi laget systemer nettopp for å sikre oss mot de sakene som dukker opp.

Jeg mener i realiteten derfor at for å ha oversikten over og kontroll med spørsmål knyttet til utenrikspolitiske hensyn og rikets sikkerhet, er det ikke et behov for formelt å gjøre departementet til førsteinstansvurderer, for vi instruerer jo i første instans. Men det forutsetter i den sammenhengen at UDI er et rent instruerbart organ knyttet til saksfremleggelsen, og UDI fungerer som saksbehandlere for departementet i den typen saker.

Jeg er ikke sikker på om det hadde funnes noen lov-messig mulighet annet enn at vi hadde gått inn i alle førsteinstanssakene, for å være sikre på at vi hadde plukket opp alle saker som var knyttet til rikets sikkerhet og til utenrikspolitiske hensyn, men det er klart at vi gjør selvstendige vurderinger i saker hvor det fra enkelte andre myndigheter er varslet at det kan være problemer. I den screeningen som skjer av alle saker, gjør vi selvstendige vurderinger av om det er grunnlag for å bruke paragrafen om rikets sikkerhet og utenrikspolitiske hensyn, og om vi

skal se vedtakene, eventuelt overprøve vedtakene som er foreslått. Vi vil da ha en selvstendig saksbehandling før behandlingen i første instans.

Jeg er helt enig i at vi er opptatt av å få til det samme, men jeg tror ikke vi oppnår det hvis vi skal flytte alle saker som kan berøre spørsmål som f.eks. gjelder rikets sikkerhet, over til at det er departementet som foretar saksbehandlingen i første instans. Men det er jo vi som fatter det reelle vedtaket i de sakene, for det er vi som instruerer om hva vedtaket skal være.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 521)

S a k n r . 2

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven (nye regler om sykmelding mv.) (Innst. O. nr. 81 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 48 (2003-2004))

Presidenten: Etter ynske frå sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det vert gitt høve til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Beate Heieren Hundhammer (H) [19:22:53] (ordfører for saken): Regjeringen fremmer i denne odelstingsproposisjonen forslag til endringer i folketrygdloven som et ledd i å nå målet om et lavere sykefravær. Avtalen om et inkluderende arbeidsliv ble evaluert etter 2. kvartal 2003. Ifølge avtalens punkt 2 c vil hele avtalen opphøre dersom evalueringsrapporten viser at det ikke er mulig å nå de mål man har satt, med mindre Regjeringen og partene i arbeidslivet skulle bli enige om noe annet. Selv om partene har erkjent at målet om en reduksjon av sykefraværet på 20 pst. vanskelig kan nås, er man blitt enig om å videreføre avtalen ut avtaleperioden fram til 31. desember 2005. Dette gjøres med bakgrunn i at avtalen har fått et betydelig omfang, og at dette kan bringe positive resultater på sikt.

Regjeringens forslag til endringer bygger på forutsetningene for videreføringen av avtalen om et inkluderende arbeidsliv, som er nedfelt i en erklæring fra avtalens parter datert 3. desember 2003.

Lovendringene stiller strengere krav til både arbeidstaker, arbeidsgiver og lege.

Jeg vil kort referere hovedpunktene i de lovendringene som Regjeringen foreslår:

- For arbeidstaker blir det innført et aktivitetskrav for å få rett til sykepenger. Inaktivitet utover åtte uker skal være medisinsk begrunnet.

- Ordningen med aktiv sykmelding målrettes ved at gradert sykmelding hvor arbeidstaker delvis kan utføre sine normale arbeidsoppgaver, skal vurderes først.
- Funksjonsvurdering og dokumentasjon ved lege skal foreligge senest etter åtte uker.
- Arbeidstaker får plikt til å medvirke til at funksjonsnivoen blir avklart.
- Leger som ikke følger de nye sykmeldingsreglene, kan miste retten til å utstede legeerklæringer.

Lovendringene støttes av en enstemmig komite. I tillegg er det fremmet to mindretallsforslag, som begge omhandler tilretteleggingstilskuddet. Jeg overlater til forslagsstillerne selv å begrunne sine forslag. Jeg overlater også til de andre partiene å kommentere sine egne merknader og begrunnelsen for å støtte lovforslagene og videreføringen av IA-avtalen.

Utviklingen av sykefraværet er svært urovekkende. Fra 2. kvartal 2001 til 2. kvartal 2003 økte sykefraværet i Norge med 11,5 pst. Det gir grunn til bekymring. Høyt sykefravær er et problem for samfunnet og ikke minst for den enkelte arbeidstaker. Til tross for IA-avtalen og målsettingen om 20 pst. mindre sykefravær innenfor avtalens fireårsperiode har altså ledigheten økt kraftig. Derfor er det helt nødvendig med nye tiltak for å snu denne utviklingen.

Skal avtalens mål nås innen utgangen av 2005, må sykefraværet reduseres med 30 pst. Høyre er helt enig med partene i arbeidslivet og Regjeringen i at det er lite realistisk. Når Høyre allikevel støtter Regjeringens og partenes ønske om å videreføre avtalen, er det fordi svært mange offentlige og private arbeidsplasser har blitt IA-virksomheter. Det i seg selv fører til ekstra fokusering på sykefraværet og arbeidsforholdene i bedriften. Derfor er det grunn til å håpe at IA-avtalen kan føre til positive resultater dersom den får virke noe lenger.

Avtalen om et inkluderende arbeidsliv er avhengig av at Regjeringen støtter avtalen. Det har Regjeringen gjort, også gjennom konkrete virkemidler. Imidlertid må det aldri være tvil om at det er partene i arbeidslivet som har hovedansvaret for å redusere sykefraværet.

Forslag til lovendringer stiller på en balansert måte strengere krav til både arbeidsgiver, arbeidstaker og lege. Det er viktig for å ansvarliggjøre alle parter i arbeidet med å redusere sykefraværet.

De fleste av oss ser på det som et privilegium å få mulighet til å bruke våre evner og ressurser. Det er med på å gi oss en meningsfylt tilværelse. Både for den enkelte og for samfunnet er det avgjørende at vi legger forholdene til rette for at flest mulig sykmeldte kan komme tilbake til arbeidslivet. Da må vi fjerne oss fra tankegangen om at enten er vi 100 pst. friske, eller så er vi 100 pst. syke. Derfor er det riktig at det innføres et aktivitetskrav for å få rett til sykepenger. Den sykmeldte skal så raskt som mulig få prøve seg i arbeidsrelatert aktivitet, eventuelt med gradert eller aktiv sykmelding.

Skal vi få dette til, er vi avhengige av at arbeidsgiverne tar sin del av ansvaret. Derfor er det riktig at arbeidsgivers plikt til å legge til rette for ansatte med en dia-

gnose og som ikke er helt i form, skjerpes. Unnlattelse kan føre til bot.

Legene får et betydelig ansvar med å redusere sykefraværet. Å skrive ut sykmelding forplikter. Derfor må legene vurdere pasientene mye grundigere enn i dag før de skriver ut sykmelding. Dersom de ikke følger opp dette, er det en rett avgjørelse å frata dem retten til å skrive ut sykmeldinger. Jeg registrerer at også presidenten i Den norske lægeforening har gitt uttrykk for at legene ikke har fulgt opp dette på en tilstrekkelig god måte.

Alt i alt tror jeg Stortingets vedtak i dag om å stille strengere krav til alle aktørene i arbeidslivet og å ha forsterket fokusering på arbeidsplassen, er et langt og viktig skritt i riktig retning mot et mer inkluderende arbeidsliv for alle.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [19:28:13]: Stadig flere støtes ut av arbeidslivet på grunn av sykdom. Færre funksjonshemmede får plass i arbeidslivet. Flere og flere mennesker mottar sykepenger, attføringspenger eller rehabiliteringspenger, og mange opplever problemer med å komme tilbake i jobb.

For å snu denne utviklingen kreves det et forpliktende og helhjertet lagarbeid mellom den sykmeldte, legen og arbeidsgiveren. Denne gjensidigheten vektlegges i den fornyede IA-avtalen, som ligger til grunn for de lovendringene vi behandler i dag. Den sykmeldte skal få tettere oppfølging fra både lege og arbeidsgiver. Arbeidsgiveren må ta et større ansvar for å tilrettelegge arbeidsoppgaver slik at den sykmeldte kan komme raskere tilbake i jobb, og arbeidstakeren skal følge opp tilbud om behandling og tilrettelegging.

Ved å innføre aktivitetskrav etter åtte uker og gi arbeidsgiver ansvar for å følge opp og tilrettelegge for den sykmeldte retter vi større fokus mot arbeidsplassens betydning. Regelen om at inaktivitet utover åtte uker skal medisinsk begrunnes, må likevel ikke håndheves på en måte som skaper skyldfølelse hos arbeidstakere som eventuelt trenger sykmelding over lengre tid. Og den må framfor alt ikke tolkes slik at ansvaret faller ensidig på arbeidstakeren.

I Dagsnytt fredag 4. juni uttalte sosialministeren følgende:

«Arbeidstakeren selv må være åpen for å være i aktivitet til tross for at man er dårlig. Hvis du ikke gjør det, så kan du også miste retten til å få sykepenger.»

Dette er etter min mening en misvisende beskrivelse av hva partene ble enige om i IA-avtalen. Reglene skal ikke praktiseres slik at sykmeldte må tilbake på jobb uansett hvor syke de er, ellers mister de sykepengene.

Avtalen om et inkluderende arbeidsliv er vårt viktigste virkemiddel for å hindre utstøting fra arbeidslivet. Derfor trenger vi en regjering som gir klare og entydige signaler om at «dette tror vi på».

Dessverre har ikke signalene fra Regjeringen vært klare. Bare fem måneder etter at Regjeringen skrev under på den fornyede IA-avtalen, gikk Høyres nyvalgte leder ut i Dagsnytt Atten og karakteriserte avtalen som «voo-

do» og gav uttrykk for mistro til virkemidlene som skal få sykefraværet ned.

Når Regjeringen på denne måten sår tvil om IA-avtalen, sender den et svært uheldig signal til de andre avtalepartene.

Det kan være grunn til å spørre om Regjeringen egentlig har et ønske om at IA-avtalen skal lykkes. Når sykefraværsproblematikken blir diskutert, er Høyres ryggmargsrefleks å ta fram trusselen om karensdager – dette til tross for at det er langtidssykefraværet som øker, mens korttidsfraværet faktisk går noe ned.

For Arbeiderpartiet er det ikke aktuelt å svekke arbeidstakernes rettigheter i sykelønnsordningen. Vi mener vi kommer lenger med samarbeid enn med trusler og tvang. Derfor vil vi aktivt støtte opp om IA-avtalen. Vi har mange eksempler på at den virker. Her er ett: I Holmestrand-bedriften Aven AS gikk sykefraværet ned med 40 pst. etter bare ti måneder som IA-bedrift. Bedriftens daglige leder, Jan Kristiansen, sier til Aftenposten 31. mars:

«Det er ikke nok bare å undertegne en avtale.» ...

«Avtalen må bevisst følges opp med konkrete tiltak og bevisst dialog mellom dem det gjelder.»

Jeg føler at Jan Kristiansen gjennom det sitatet også kom med svært gode råd til Regjeringen.

Harald. T. Nesvik (FrP) [19:33:02]: Regjeringen foreslår i den proposisjonen vi nå har til behandling, en del mindre endringer bl.a. for å forsøke å redusere sykefraværet. Det legges opp til en viss innstramming overfor arbeidstakere, noe som er en fornuftig tilnærming, samt til en skjerpet sanksjon overfor leger som ikke følger de nye reglene for sykmelding. Det kanskje mest ytterliggående forslaget i proposisjonen er innføringen av et aktivitetskrav for å få rett til sykepenger. Dette må oppfylles senest innen åtte uker så lenge ikke medisinske grunner klart er til hinder for det. Proposisjonen er, slik den framstår, en konsekvens av de drøftinger som er ført mellom partene i arbeidslivet og staten i forbindelse med evalueringen av IA-avtalen. Dette er en avtale som så langt dessverre har vist seg å svikte på absolutt alle de områder der den var ment å ha en positiv effekt.

IA-avtalen hadde tre hovedpilarer. Det var å få ned sykefraværet med 20 pst. innen utgangen av 2005, øke den reelle pensjonsalderen og sist, men ikke minst, å få til økt sysselsetting av personer med nedsatt funksjonsevne. Ikke på et eneste av disse punktene har vi sett en positiv utvikling. Sykefraværet øker fortsatt faretruende, den reelle pensjonsalderen synker, og antallet personer med nedsatt funksjonsevne som sysselsettes, synker også.

Tiden burde være inne til å innrømme at IA-avtalen ikke ser ut til å ha den virkning man hadde ønsket. Når man så ser at det nå legges opp til at tilretteleggingstilskuddet som gis til bedrifter for at de bedre skal kunne legge til rette for arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne, bare skal gis til bedrifter som har skrevet under på IA-avtalen, er dette også et varsku. Fremskrittspartiet kan ikke akseptere dette, fordi de eneste som vil bli straf-

fet i så henseende, er arbeidstakere som jobber i bedrifter der ledelsen enten ikke har sett seg tjent med, tatt seg råd til eller hatt tid eller mulighet til å følge opp en IA-avtale. Fremskrittspartiet setter hensynet til den personen som har behov for en tilrettelagt arbeidsplass, foran kravet om at en avtale må være underskrevet. Fremskrittspartiet ønsker også å få vurdert om størrelsen på tilretteleggings-tilskuddet er det ideelle, eller om det faktisk bør økes.

Tiden nærmer seg for en mye grundigere debatt om hvordan man skal få til en betydelig reduksjon i sykefraværet, økning i den reelle pensjonsalderen og flere ansettelser av personer med nedsatt funksjonsevne. I den forbindelse ligger kanskje det viktigste virkemiddelet av alle til utredning et eller annet sted i statsapparatet. Dette dreier seg om å kunne nyttiggjøre seg kompetansen til både trygdeetaten, arbeidsmarkedsetaten og sosialtjenesten uten de hindringene som vi ser i dag. Vi må bli mer effektive i arbeidet med å få personer som av diverse årsaker er satt utenfor yrkeslivet, tilbake i jobb. Jeg henstiller til sosialministeren å legge trykk på det arbeidet som nå gjøres, slik at man så raskt som overhodet mulig kan få behandlet og vedtatt de endringer som skal til for å få en mest mulig effektiv oppfølging av den enkelte, til beste for arbeidstakere, arbeidsgivere og norske skattebetalere.

Til slutt vil jeg ta opp det forslaget Fremskrittspartiet er alene om, og det som vi er sammen med andre partier om, og som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik har teke opp dei forslaga han gjorde greie for.

Olav Gunnar Ballo (SV) [19:37:37]: Fredag den 4. juni kl. halv åtte om morgenen, på den tiden man bruker å stå opp, hørte jeg et innslag der sosialministeren redegjorde for en ny ordning med hensyn til sykepengerektigheter som skulle innføres, med en betydelig innstramning, og der arbeidstakere ville komme mye strammere ut enn tidligere. Det ble også sagt at den som ikke samarbeider, mister retten, selv om en er dårlig. Det var også snakk om bot. Det var i det hele tatt en opplisting av negative tiltak innenfor arbeidslivet for å tvinge flere ut i arbeid. Jeg må si at jeg stusset. Jeg lurte på: Hva er det Regjeringen nå har tenkt å finne på? Dette kan de da umulig få støtte for. Så oppdager jeg, når jeg begynner å gå saken nærmere etter i sømmene, at sosialministeren klarer å gi en slik beskrivelse av noe som sosialkomiteen allerede har behandlet, at jeg selv, som er medlem i sosialkomiteen, ikke klarer å identifisere det.

SV har altså støttet avtalen om et inkluderende arbeidsliv fordi vi tror det er tjenlig, og at det på mange måter er en rettighet for arbeidstakere å kunne sikres kontakt med arbeidslivet også når man er sykmeldt. Det viser seg jo gang på gang at bedrifter starter prosesser etter relativt kort fravær, slik at man etter hvert ikke har noen arbeidsplass å vende tilbake til. Det betyr at den mekanismen – hvis det går mer enn åtte uker uten at arbeidstaker har kontakt med arbeidslivet – kan medføre at man rett og slett utstøtes. Det betyr – det hadde sosialmi-

nisteren fint kunnet framstille dette som – at det på mange måter er en rettighet for arbeidstaker å kunne sikres tilgang til arbeidslivet og kontakt med arbeidsgiver, og at arbeidsgiver har en plikt til å opprettholde den kontakten hvis ikke sykdom er til hinder for det. Men det vi selvfølgelig har støttet, er en lang liste som eksemplifiserer sykdommer og tilstander som gjør at arbeidstakeren ikke har denne forpliktelsen. Det nevner ikke sosialministeren med ett ord på radioen. Tvert imot forsterker hun inntrykket av at her legger man nye byrder til overfor en gruppe mennesker som fra før av har nok byrder å slite med. Jeg synes det på mange måter er oppsiktsvekkende. Jeg synes at det inntrykket ble forsterket i innlegget fra Beate Heieren Hundhammer.

SV er opptatt av at vi nå begynner å få en utvikling generelt både når det gjelder arbeidsmarkedet, når det gjelder sykmeldinger, og når det gjelder utstøting – med ulike mekanismer – som er særdeles bekymringsfull. Vi har fått oppsummert kostnadene ved at folk i yrkesaktiv alder av ulike grunner faller utenfor arbeidslivet, til ca. 98,2 milliarder for 2003 – det gjelder de som er sykmeldte, dem som er på attføring, på rehabilitering, på dagpenger, det er de som har uførepensjon, og de som har sosialstønad. Den utviklingen vi står overfor, er at alle disse gruppene øker. Alle ytelsene øker, og alle gruppene får tilfang av nye som faller ut fra arbeidsmarkedet. Det er en utvikling som er så alarmerende at vi er nødt til å finne årsakene til den. Men SVs klare inntrykk er at i stedet for å etterlyse hva som kan gi den type mekanismer, som altså er alarmerende, starter man i den helt gale enden, nemlig å gi skyldfølelse til dem som er sykmeldt. I tillegg sier man at man skal bruke bøter overfor arbeidsgiver, og at legene gjør en for dårlig jobb. Jeg tror det er riktig å si at det finnes brodne kar i alle leirer. Det finnes til og med sykmeldte som ikke burde vært det. Men det signalet man sender ut, blir jo helt feil. Jeg fikk reaksjoner samme dag fra Mental Helse, som spurte: Hva har dere tenkt å gjøre på Stortinget i forhold til det som Regjeringen nå legger opp til?

Jeg synes det er forunderlig at Regjeringen ikke ser at på veien fram til løsninger for å inkludere flere, for å motivere flere og få flere velvillige arbeidsgivere og flere arbeidstakere som skal holde den kontakten, må man søke å ta det med det gode. I så henseende var sosialministerens signal den 4. juni egentlig relativt katastrofalt, fordi det også fjerner den felles forståelsen som er i Stortinget om at det er fornuftig å ta grep som gjør at man får til et inkluderende arbeidsliv.

Per Steinar Osmundnes (KrF) [19:42:28]: Arbeid utgjør ein stor og viktig del av livet. Arbeid gir ei kjensle av at vi meistrar livet, og det gir oss ein sosial arena. I aukande grad gir arbeid oss også identitet. Tap av arbeid, eller det å bli sjuk, kan føre til ei kjensle av manglande meistring og livskvalitet. Kristeleg Folkeparti meiner det er viktig at alle menneske kan delta i samfunnet med utgangspunkt i dei evnene og eigenskapane ein har.

Etter at IA-avtalen vart inngått, har det vore stor semje om at arbeidsplassen er den viktigaste arenaen for sjuke-

fråværsforebyggjande arbeid og utprøving av funksjons-evne.

Ot.prp. nr. 48, om endringar i folketrygdlova, understrekar endå meir enn IA-avtalen at alle har eit ansvar for å få ned sjukefraværet: Arbeidstakarar, arbeidsgivarar og legar. Eg vil berre kommentere nokre få punkt, då det er stor semje i komiteen.

Ifølgje punkt 4 i erklæringa av 3. desember 2003 frå partane, om vidareføring av IA-avtalen, skal sjukmelde så tidleg som mogleg prøve seg i arbeidsrelaterede aktivitetar, og inaktivitet utover åtte veker skal vere grunnleggjande medisinsk. Dette vert no lovfesta også i folketrygdlova. Kristeleg Folkeparti er glad for dette.

Ifølgje IA-erklæringa har arbeidsgivar og arbeidstakar eit felles ansvar for å avklare funksjonsevna så tidleg som mogleg og utarbeide ein oppfølgingsplan seinast innan seks veker. Etter dagens reglar skal legen ved sjukmelding alltid ta utgangspunkt i ei funksjonsvurdering, jf. § 8-7 tredje ledd. Sjølv om også dagens lovtekst føreset at legen gjer ei funksjonsvurdering i høve til vedkommande sitt arbeid før legen sjukmelder ein person, vert dette no teke eksplisitt inn i lova. Legen skal i samband med førstegangs og seinare sjukmeldingar alltid vurdere om vedkommande kan vere i arbeid eller i arbeidsrelatert aktivitet. Også anna helsepersonell skal kunne gi ei funksjonsvurdering. Vurderinga må ta utgangspunkt i arbeidsplassen, og det vert derfor foreslått at også arbeidsgivar kan verte trekt inn i funksjonsvurderinga.

Det står att å sjå om desse tiltaka vil ha nokon effekt på sjukefraværet. Resultata så langt har ikkje vore gode. Likevel meiner eg at dette arbeidet som Regjeringa har sett i verk, har vore nødvendig sett i høve til haldningar til sjukdom og arbeid. På same vis som i høve til menneske med funksjonshemming, har ein vore for einsidig fokusert på symptom og late det overskygge det den enkelte kan gjere. Ein har gjort for lite for å forstå pasienten sin funksjon, for å kartlegge dei tilgjengelege ressursane han eller ho har, og for å leggje til rette for at ein kan brukast ut frå dei evnene ein har. Mange som i dag er arbeidsuføre, kunne kanskje vore hjelpete dersom det hadde vore interesse for tydnaden av arbeid og høve til yrkesrehabilitering.

Arbeid kan gjere oss sjuke, men arbeid kan også gjere oss friskare, i alle fall dersom det er dei rette føresetnadene som ligg der.

Ola D. Gløtvold (Sp) [19:45:42]: Ot.prp. nr. 48 for 2003-2004 bygger på den vidareføring som partene har gjort når det gjelder avtalen om ei inkluderende arbeidsliv. En har oppfattet det slik at det som er nedfelt i proposisjonen fra Regjeringen, er i henhold til avtalen mellom disse tre partene. Vi mener at det blir feil når sosialministeren i forrige uke gikk ut og sa at nå har vi fått en nyordning som betyr en betydelig innstramming, og at den som ikke samarbeider, skal miste sine rettigheter i forbindelse med sykdom. Det er ikke slik mange av oss i sosialkomiteen i hvert fall har tolket dette.

Det har kommet sterke reaksjoner, bl.a. fra organisasjoner som representerer psykisk helse. De har absolutt

også grunn til å reagere på sosialministerens utsagn, etter min mening, hvis det er slik at sosialministeren og Regjeringen drar den slutningen og gjør de praktiske tiltak i forlengelsen av denne IA-avtalen mellom Regjeringen, LO og NHO, og basert på behandlingen her i Stortinget nå, at en skal kunne innstramme på en slik måte at en skal kunne si at arbeidstaker skal tilbake til arbeid selv om hun eller han er syk fortsatt, og er for syk til å gå tilbake til arbeid. Den avklaringen syns jeg må komme fra sosialministeren i dag.

Så til det som gjelder framlegget fra Regjeringen. Vi er glad for at staten og partene i arbeidslivet har blitt enige om å videreføre IA-avtalen, slik at i hvert fall den usikkerheten er ryddet av veien. Vi syns også det er riktig at denne avtalen videreføres, til tross for at det kanskje er lite realistisk å nå avtalens mål om 20 pst. reduksjon i sykefraværet innen utløpet av 2005. Men avtalen og situasjonen i arbeidslivet viser at det er viktig å skape et inkluderende arbeidsliv, kanskje et mer inkluderende arbeidsliv enn denne avtalen så langt har klart å få til, og at det er veldig viktig å få ned sykefraværet, få syke arbeidstakere tilbake i jobb, og ikke minst også å få eldre og yrkeshemmede inn i arbeidslivet igjen. I den sammenheng er IA-avtalen lite fulgt opp, ikke minst fra statens side. Det er viktig at staten her tar det ekstra ansvaret som man har med å være pådriver i den sammenheng. Derfor finner Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet grunn til å stille spørsmål ved bl.a. om tilretteleggingstilskuddet er for lavt og for dårlig innrettet i dag for å få personer med nedsatt funksjonsevne tilbake til arbeid. Vi har derfor hatt et håp om at Regjeringen kunne komme tilbake med en vurdering av dette i forbindelse med budsjettet for 2005. Dessverre får vi ikke noe flertall for dette i dag, men det er likevel slik at det er et klart signal til Regjeringen om å skjerpe denne oppgaven med å få yrkeshemmede og eldre inn i arbeidslivet igjen og gjøre arbeidslivet inkluderende for denne gruppen i større grad enn det er i dag.

Så er det viktig at staten også stiller ressurser, både i form av økonomi og i form av personell, til rådighet for at IA-avtalen skal lykkes best mulig. Jeg tenker da på institutter som disse arbeidslivssentrene, Trygdeetaten og Arbeidstilsynet. De må ha ressurser til nå å kunne gå aktivt inn og bidra til at dette kan lykkes mest mulig. Samtidig er det også klart at staten har et spesielt ansvar, ikke minst gjennom spesialisthelsetjenesteloven og reformen om helseforetak, når det gjelder dem som blir syke. Det viser seg jo at det er det legemeldte fraværet og fraværet som går utover arbeidsgiverperioden, som øker. Det kan ikke tolkes på annen måte enn at det er langtidsykefraværet og de som har behov for behandling og rehabilitering, som utgjør den største utfordringen i forhold til det økende sykefraværet. Da må staten ved Regjeringen påse at det finnes ressurser nok til å få til en rask og god behandling av de som er syke, og også en rehabilitering i de tilfeller det er behovelig. Da mener i hvert fall Senterpartiet at det er viktig at man har ressurser nok innenfor helse-tjenesten, innenfor spesialisthelsetjenesten og rehabiliteringssystemet, slik at en kan få en raskest mulig be-

handling og også en best mulig rehabilitering, og at den rehabiliteringskapasiteten som finnes i landet, kan utnyttes, hvilket ikke er tilfellet i dag.

Statsråd Ingjerd Schou [19:50:51]: Odelstinget behandler i dag viktige endringer i reglene om sykmelding. Jeg er glad for at Regjeringen har fått enstemmig tilslutning til alle forslag. Arbeidslivets parter står bak strategien om en økt fokusering på arbeidsplassen som en sentral arena for nettopp å forebygge sykefravær.

Det er bekymringsfullt at sykefraværet fortsetter å øke. Intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv har ikke innfridd de oppsatte målene så langt. Det er spesielt uheldig at langtidsfraværet øker mest. Langvarige sykefravær er ofte begynnelsen på en varig utstøting fra arbeidslivet. Hver femte person i yrkesaktiv alder har nå trygd som sin hovedinntektskilde. Økningen i sykefraværet innebærer store omkostninger for den enkelte, for arbeidsgiveren og for samfunnet.

For den enkelte innebærer en sykmelding at man mister nettopp muligheten for sosial kontakt og til å bruke evnene sine. Den personlige belastningen ved å stå utenfor arbeidslivet er betydelig. Arbeidsgiveren får et produksjonstap og mister verdifull arbeidskraft. For samfunnet betyr økende sykefravær en stor utgiftsbyrde. I tillegg blir det et betydelig mindre rom for å prioritere andre viktige velferdsoppgaver.

I lovforslagene stilles det større krav til alle parter. Både arbeidsgivere og arbeidstakere må ta et mer forpliktende ansvar, både for å forebygge sykefravær og også for å legge til rette for å få sykmeldte raskere tilbake i arbeid. I mange tilfeller er det mulig å bevare tilknytningen til arbeidslivet med en bedre tilrettelegging av arbeidsplassen.

Det kreves en økt innsats fra arbeidsgivernes side i forhold til å tilpasse arbeidssituasjonen til den enkeltes situasjon. Dette vil være en god investering i en av de viktigste ressursene i bedriften, nemlig de ansatte. Lege- og arbeidstakerne må på sin side ha større oppmerksomhet på hva man kan gjøre til tross for sykdom, istedenfor bare å fokusere på det man ikke kan gjøre. De forslagene som Stortinget behandler i dag, vil gi arbeidstakere økt mulighet til å være på jobb selv om man ikke er helt frisk. Regjeringen vil styrke den ansattes rett til å være på arbeidsplassen, også når man ikke kan yte 100 pst.

I henhold til arbeidsmiljøloven har arbeidsgiveren plikt til å tilrettelegge arbeidet for en arbeidstaker som har redusert funksjonsevne. Fra april 2003 har arbeidsgiveren hatt plikt til å utarbeide en oppfølgingsplan. Arbeidet med oppfølgingsplanen skal starte senest når arbeidstakeren har vært borte fra arbeidet på grunn av sykdom i åtte uker. Arbeidsgiveren plikter å utlevere oppfølgingsplanen til trygdekontoret. Dersom dette ikke skjer, skal trygdekontoret senest etter tolv ukers passiv sykmelding innhente oppfølgingsplanen.

Jeg har merket meg at komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet finner det rimelig at arbeidsmiljølovens bestemmelser

om tidsfrist for oppfølgingsplanen harmoniseres med IA-erklæringens frist på seks uker. Også medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti ber Regjeringen om å vurdere endringer på dette punkt i det videre arbeidet med arbeidslivslovgivningen. Jeg kommer til å ta dette spørsmålet opp med arbeids- og administrasjonsministeren.

På bakgrunn av enigheten med arbeidslivets parter foreslås det å innføre et aktivitetskrav i sykepengeperioden. For å få rett til sykepenger skal den sykmeldte så tidlig som mulig og senest innen åtte uker prøve seg i det som kalles arbeidsrelatert aktivitet. Hovedregelen er at man skal være på jobb. Bare når sykdom er til hinder for det, skal man kunne være borte fra jobben. Hvis man har mulighet til å jobbe deltid eller være i annen aktivitet på arbeidsplassen, skal man gjøre det, og arbeidsgiver skal legge til rette for dette. Arbeidstaker må medvirke til at funksjonsevnen blir avklart så tidlig som mulig.

Legen skal alltid, både ved første gangs sykmelding og ved senere forlengelse, vurdere om vedkommende kan være i arbeid eller i en arbeidsrelatert aktivitet. Legen skal få folk i arbeid, ikke sende dem i sengen. Det handler om å vri oppmerksomhet og fokus fra hvilke begrensninger sykdommen innebærer, til hvilke muligheter den sykmeldte har til å være i aktivitet. Legeforeningen og trygdeetaten har i fellesskap iverksatt et fagutviklingsprogram om legerollen i det inkluderende arbeidsliv. Dette programmet gjennomføres over hele landet.

Undersøkelser foretatt av Rikstrygdeverket tyder på at aktiv sykmelding bidrar til et høyere sykefravær enn nødvendig. Regjeringen foreslår derfor at gradert sykmelding skal vurderes før aktiv sykmelding. Aktiv sykmelding skal forbeholdes de tilfeller der den sykmeldte ikke kan utføre de vanlige arbeidsoppgavene.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [19:56:15]: Jeg må si jeg synes at sosialministeren i dag har beskrevet det vi skal vedta, på en balansert måte. Jeg mener at de endringene som skjer i IA-avtalen, og de endringene som nå skjer i lovverket, så absolutt er en fordel for alle parter. Derfor er det helt utrolig at sosialministeren greide å få framstilt det glade budskapet, det gode budskapet, på den måten hun gjorde i Dagsnytt, og som vi våknet til den 4. juni.

Jeg må nesten spørre: Er det slik at NRK fullstendig har misforstått sosialministeren, eller er det slik at sosialministeren etter hvert har trent på hvordan dette budskapet bør framføres? Hvis budskapet skal presenteres på den måten som vi opplevde den 4. juni, blir det i hvert fall ingen tilslutning til denne avtalen, og det er forståelig.

Statsråd Ingjerd Schou [19:57:30]: For dem av oss som er oppe litt tidligere, var budskapet mer nyansert kl. 07.00 – det var det også senere utover dagen. Men jeg kan berolige representanten Hanssen med at mitt utgangspunkt er at de aller fleste faktisk ønsker å være i jobb selv om man er litt syk. Vi mener at det å ha rett til å

være på jobb er viktig, selv om man ikke kan yte 100 pst. De endringene som foreslås nå, gir nettopp en økt mulighet til å være i arbeid, og jeg mener at det er positivt både for arbeidstakeren og for arbeidsgiveren.

De nye reglene innebærer at oppmerksomheten rettes mot arbeidsplassen som det viktigste stedet både for å forebygge og for å legge til rette for at man faktisk kan ha dette samspillet, som i mange tilfeller ikke har vært godt nok. Sykefraværet har også sammenheng med hvordan en har det på jobben, og det er viktig at man får den tilretteleggingen som nettopp saken i dag omhandler.

Harald T. Nesvik (FrP) [19:58:50]: De endringer av forslaget til innstramminger som ligger i odelstingsproposisjonen, støttes av en enstemmig komite. Mye av det som sosialministeren var inne på i sitt innlegg, var velbalansert og kan støttes fullt ut.

Som sosialministeren sa, er det viktig med bedre tilrettelegging ute i bedriftene. Derfor er det en logisk brist når man samtidig foreslår at tilretteleggingstilskuddet kun skal kunne gis til bedrifter som har skrevet under en IA-avtale. De som taper på det, er jo nettopp staten, eller skattebetalerne, ved at man må betale sykepengene istedenfor å få personer tilbake til jobb, eller arbeidstakerne, som ikke får en tilrettelagt arbeidsplass slik at de kan fungere på en god måte ute i bedriftene.

Jeg må spørre sosialministeren: Synes sosialministeren virkelig det er fornuftig at man bare gir tilretteleggingstilskuddet til de bedrifter som har skrevet under på IA-avtalen, eller er det rett og slett bare et forsøk på å tvinge folk til å skrive under?

Statsråd Ingjerd Schou [20:00:06]: Arbeidslivets parter som evaluerte avtalen sammen med Regjeringen 3. desember, som er noe av bakgrunnen for den saken som behandles i dag, har ønsket at tilretteleggingstilskuddet skal forbeholdes IA-bedriftene. Slik sett blir det, på godt norsk, IA-eksklusivt. Selvfølgelig er det også et mål at flest mulig virksomheter skal delta, og pr. mai i år har altså 6 650 bedrifter inngått inkluderende arbeidslivsavtale, som omfatter om lag 1 million ansatte eller om lag 54,4 pst. av de ansatte.

Men jeg skal også si at arbeidet med å få med flere bedrifter fra nyttår har gått tregt. Ved årsskiftet var 51 pst. av bedriftene omfattet av avtalen, og økningen nå til 54,4 pst. er for liten. Men det er disse bedriftene som har tilretteleggingstilskuddet, og det er også anbefalt av partene.

Olav Gunnar Ballo (SV) [20:01:43]: De nye reglene styrker den ansattes rett til å være på arbeid, sa statsråden i sitt hovedinnlegg i dag. Det er SV helt enig i. Det er åpenbart også partene i arbeidslivet enig i, og derfor inngår de en avtale som inkluderer de endringene. Men det oppspillet vi hørte den 4. juni i Dagsnytt-sendingen kl. 07.30, var altså at retten til å være sykmeldt reduseres kraftig. Det er helt åpenbart at partene i arbeidslivet ikke ville ha inngått en avtale dersom arbeidstakerne satt med det inntrykket at de får kraftig reduserte sykepengerettigheter. Derfor er det

viktig for SV at statsråden tar stilling til disse to utsagnene. Hvilket av dem er riktig? Er det sånn at man styrker de ansattes rettigheter til å ha kontakt med arbeidsplassen når man er sykmeldt, for å komme ut av en sykmelding, eller er det slik som man sa i nyhetssendingen, at retten til å være sykmeldt reduseres kraftig? Kort sagt, reduseres sykmeldingsrettighetene kraftig her?

Statsråd Ingjerd Schou [20:02:58]: Reglene som behandles i dag, berører alle parter, arbeidsgiveren, arbeidstakeren og også legen. Utgangspunktet er at de fleste ønsker å være på jobb, og det skal vi styrke ved å legge til rette for en rett til å være på jobb, og at det er en plikt for arbeidsgiveren å legge til rette nettopp for det.

Hvorvidt man ikke skal være på jobb, vil være en medisinsk vurdering av om aktivitet er uforenlig med den diagnose og den behandling som man får. Det er den forsterkede rollen i forhold til legens samspill med arbeidstakeren. Arbeidstakeren må også delta i funksjonsvurderingen av seg selv: Hva kan jeg klare til tross for at jeg ikke er helt i form? Arbeidsgiveren kan dermed legge til rette for at vedkommende kan være på arbeid med de evner og muligheter man faktisk har.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Beate Heieren Hundhammer (H) [20:04:24]: Jeg er litt forundret over de krasse utfallene som kom fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Representanten Ballo kritiserte også meg for i mitt innlegg å legge opp til en konfronterende linje. Det synes jeg er underlig, for i mitt innlegg understreket jeg nettopp at det er et felles ansvar for arbeidsgiver, arbeidstaker og lege å få ned sykefraværet. Lovendringene griper også fatt i alle disse tre partene.

Jeg skjønner heller ikke hva jeg sa som skulle være et angrep på arbeidstaker. Det fokuseres altså sterkere på arbeidsplassen. Det burde være en fordel for arbeidstakeren. Videre bør det være en fordel for arbeidstaker at arbeidsgiver får et større press på seg til å medvirke til en virksomhetsplan, en plan som vil gjøre det lettere for arbeidstaker å fungere på arbeidsplassen. Det må også være en fordel for arbeidstaker å få aksept for å kunne være på jobb og kunne fungere på jobb uten å være 100 pst. frisk. Det er det motsatte av utstøting. Det er reell inkludering, og det er det aktivitetskravet dreier seg om.

Så vil jeg også få minne om at vi faktisk har en enstemmig innstilling. Det er en enstemmig komite som slutter opp om Regjeringens forslag. Det som vedtas i dag, tar utgangspunkt i enighet mellom partene i arbeidslivet, og det burde veie svært tungt for oss politikere, siden det er partene i arbeidslivet som har hovedansvaret for å få ned sykefraværet.

Olav Gunnar Ballo (SV) [20:06:32]: Beate Heieren Hundhammer minner Stortinget på at vi har en enstem-

mig innstilling. Det kan jo da være verd å snu det den andre veien og minne en mindretallsregjering på at den enstemmige innstillingen ikke vil forbli enstemmig særlig lenge hvis man velger den typen retorikk som vi har hørt fra sosialministeren den siste tiden. Det vi har sett av reaksjoner fra ulike arbeidstakere og fra ulike interesseorganisasjoner, er at hvis det er den tilnærmingen man skal ha til et inkluderende arbeidsliv, vil de ikke være med på det. Derfor er det et godt råd å prøve å oppføre seg slik overfor arbeidstakerorganisasjonene at de skjønner at det er en realitet at man søker å være inkluderende, i stedet for å operere slik som Heieren Hundhammer nå gjør, med en type press for å få folk inn, eller slik at den som ikke vil, den skal, som man kan høre av ordlyden på det som sies.

I 1998 var de samlede ytelsene i Norge til sykepenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger, uførepensjon og sosialstønad ca. 56 milliarder kr. Ved utgangen av 2003 hadde det tallet økt til 98,2 milliarder kr, noe som er en ekstremt dramatisk økning, og der alle grupper øker. Det man kan spørre om, når man ikke har noen forklaringer på årsakene til dette, er om Regjeringen gjennom sin tilnærming, slik som de fører politikken nå, forsterker disse trendene nettopp ved å lage et arbeidsliv som ikke er inkluderende, som er utstøtende, og der folk føler at de ikke klarer å stå i det arbeidsforholdet.

I stedet for å rette skytset mot de ulike partene som er villige til å samarbeide om løsninger, bør Regjeringen kanskje tenke igjennom om det var noe staten kunne ha gjort, noe departementet kunne ha gjort, noe statsråden kunne ha gjort, for å forbedre den utviklingen som er i ferd med å bli lammende for all økonomi i Norge, og som nå utgjør en sjettedel av hele statsbudsjettet. Men jeg ser ikke noen form for den type selverkjennelse her. I stedet retter man skytset mot dem som søker å bidra gjennom den inkluderende avtalen for et arbeidsliv som skal inkludere flest mulig.

Ola D. Gløtvold (Sp) [20:09:05]: Det er mulig at det var relativt kraftige utfall fra Senterpartiet og SV. Jeg kan ikke skjønne det. Men det er i hvert fall grunn til å etterlyse hva som er realiteten, og hva som er holdningen når oppslaget og konklusjonen på grunnlag av den saken som vi behandler i dag, er følgende: Retten til å være sykmeldt reduseres kraftig.

Jeg er for et inkluderende arbeidsliv, og jeg syns det er positivt, som jeg sa i mitt først innlegg, at vi har fått til den avtalen, og at den videreføres. Inkludering er bl.a. å ha rett til å være på arbeid selv om man er «litt syk», som sosialministeren sa. Det er positivt. Men så er spørsmålet: Hva er «litt syk»? Aktivitetskravet i sykmeldingsperioden er i tråd med IA-avtalen, sa sosialministeren. Det er greit, det også. Legen skal vurdere dette og skikketheten til å gå inn i f.eks. deler av en jobb i bedriften. Vi stilte spørsmål ved om dette med tilretteleggingsordningen i bedriftene er godt nok. Dette har med inkludering å gjøre alt sammen, og er bra.

Men går det an å trekke ut av det vi har her, at retten til å være sykmeldt skal reduseres kraftig? Spørsmålet er fortsatt – jeg hadde ingen mulighet til å få replikk, men

jeg har lyst til å stille spørsmålet igjen: Styrker man de ansattes rettigheter ved sykdom, eller svekkes retten til å være syk? I så tilfelle er det det motsatte av inkludering, nemlig ekskludering.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 522)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutt, sa

presidenten: Odelstinget skal då gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Per Sandberg på vegner av Framstegspartiet sett fram eit forslag. Forslaget lyder:

«A

Vedtak til lov

om endring i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endring:

§ 43 første ledd nytt siste punktum skal lyde:

I saker som kan innbefatte hensyn til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn treffes vedtak av departementet. Klage avgjøres av Kongen i statsråd.

II

Denne lov trer i kraft straks.

B

Stortinget ber Regjeringen om straks å ta over saksbehandlingen av alle saker som nå behandles av Utlendingsdirektoratet og som kan innbefatte hensyn til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske forhold.»

Forslaget under B vert i samsvar med § 30 fjerde ledd i forretningsordenen å sende til Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak:

Dokument nr. 8:47 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Per Sandberg og Jan Arild Ellingsen om lov om endring i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) (Særregler av hensyn til rikets sikkerhet) – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det vert votert alternativt mellom innstillinga og forslaget frå Framstegspartiet under A.

Per Sandberg (FrP) (fra salen): Vi vil gjerne at det blir votert separat over Fremskrittspartiets forslag under A.

Presidenten: Då voterer vi først over Framstegspartiets forslag under A.

V o t e r i n g :

1. Forslaget frå Framstegspartiet vart med 58 mot 11 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 20.19.10)
2. Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Harald T. Nesvik på vegner av Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 2, frå Harald T. Nesvik på vegner av Framstegspartiet

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 vurdere om tilretteleggingstilskuddets størrelse er tilstrekkelig for å kunne motvirke den negative utviklingen en ser når det gjelder ansettelser og oppfølging av personer med nedsatt funksjonsevne.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at også bedrifter som ikke er IA-virksomhet, skal kunne motta tilretteleggingstilskudd på lik linje med IA-virksomhetene.»

Forslaga vert i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende til Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v
om endringer i folketrygdloven
(regler om sykmelding mv.)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 8-4 skal lyde:

§ 8-4. Arbeidsuførhet

Sykepengar ytes til den som er arbeidsufør på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom eller skade. Arbeidsuførhet som skyldes sosiale eller økonomiske problemer o.l., gir ikke rett til sykepengar.

For å få rett til sykepengar skal medlemmet så tidlig som mulig og senest innen 8 uker prøve seg i arbeidsrelatert aktivitet unntatt når medisinske grunner klart er til hinder for slik aktivitet. Det kan unntaksvis likevel ytes sykepengar utover 8 uker dersom arbeidsrelaterte aktiviteter ikke kan gjennomføres på arbeidsplassen.

I de tilfellene der medlemmet må være borte fra arbeidet, ytes sykepengar også

- a) når vedkommende er innlagt i en godkjent helseinstitusjon,
- b) når vedkommende er under behandling og legen erklærer at behandlingen gjør det nødvendig at vedkommende ikke arbeider,

- c) når vedkommende gjennomgår yrkesrettet attføring, se kapittel 11,
- d) når vedkommende på grunn av sykdom, skade eller lyte får tilskott til opplæringstiltak etter § 10-7 tredje ledd,
- e) når vedkommende er til nødvendig kontrollundersøkelse som krever minst 24 timers fravær, reisetid medregnet,
- f) når vedkommende myndighet har nedlagt forbud mot at han eller hun arbeider på grunn av smittefare,
- g) når vedkommende er arbeidsufør som følge av svangrskapsavbrudd,
- h) når vedkommende er arbeidsufør som følge av behandling for barnløshet,
- i) når vedkommende er donor eller er under vurdering som donor,
- j) når medlemmet er arbeidsufør som følge av behandling i forbindelse med sterilisering.

Ved arbeidsuførhet i forbindelse med et kosmetisk inngrep ytes det sykepengar bare hvis inngrepet er medisinsk begrunnet.

§ 8-6 skal lyde:

§ 8-6. Aktivisering – arbeidstrening

Det skal iverksettes aktive arbeidsrelaterte tiltak så tidlig som mulig og senest når arbeidsuførheten har vart åtte uker, jf. § 8-4.

Dersom medlemmet delvis kan utføre sine vanlige arbeidsoppgaver, skal det ytes graderte sykepengar, jf. § 8-13.

Dersom medlemmet ikke kan utføre sine vanlige arbeidsoppgaver, kan det under aktivisering og arbeidstrening hos vedkommendes arbeidsgiver ytes fulle sykepengar i en tidsbegrenset periode. Sykepengar kan ytes i en periode på opptil 4 uker dersom medlemmet forventes å kunne gjenoppta sitt ordinære arbeid på heltid eller deltid etter en slik periode. Dersom rehabiliteringen tar lengre tid eller det er behov for varig tilrettelegging av arbeidet, kan det ytes sykepengar i opptil 8 uker. Det kan ytes sykepengar for en lengre periode enn 4 eller 8 uker dersom arbeidstrening eller annen bedriftsintern attføring fortsatt er nødvendig og hensiktsmessig for at medlemmet skal kunne beholde arbeidet.

Dersom bedriftsinterne tiltak ikke fører frem, skal det så tidlig som mulig vurderes om yrkesrettet attføring bør prøves.

Departementet gir forskrifter om tilskudd til tilretteleggingstiltak på arbeidsplassen.

§ 8-7 skal lyde:

§ 8-7. Dokumentasjon av arbeidsuførhet

For at medlemmet skal få rett til sykepengar, må arbeidsuførheten dokumenteres med legeerklæring. Dette gjelder ikke i arbeidsgiverperioden når arbeidstakeren har rett til å nytte egenmelding, se §§ 8-18, 8-19 og 8-23 til 8-27.

Legeerklæring kan ikke godtas for tidsrom før medlemmet ble undersøkt av lege (sykmeldingstidspunktet). En legeerklæring for tidsrom før medlemmet søkte lege, kan likevel godtas dersom medlemmet har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Vurderingen av arbeidsuførheten skal ta utgangspunkt i en funksjonsvurdering. *Legen skal alltid vurdere om medlemmet kan være i arbeid eller arbeidsrelatert aktivitet. Legen og annet helsepersonell plikter i samarbeid med arbeidstakeren og eventuelt arbeidsgiveren å gi nærmere vurdering av arbeidstakerens funksjonsevne.*

Senest når arbeidsuførheten har vart åtte uker uten at medlemmet er i arbeidsrelatert aktivitet, må det legges fram en legeerklæring. For at medlemmet skal få utbetalt sykepenger fra trygden, må legeerklæringen dokumentere at medisinske grunner er til hinder for at arbeidsrelaterte aktiviteter iverksettes. Erklæringen skal inneholde en redegjørelse for det videre behandlingsopplegget og en vurdering av muligheten for at vedkommende kan gjenoppta det tidligere arbeidet eller ta annet arbeid.

Sykepenger kan likevel utbetales uten slik legeerklæring som nevnt i *fjerde* ledd

- a) dersom medlemmet er innlagt i helseinstitusjon,
- b) dersom lidelsen er så alvorlig at en ikke kan regne med at medlemmet blir arbeidsfør igjen, eller
- c) dersom medlemmet forventes å bli friskmeldt innen kort tid.

For at et medlem som ikke har arbeidsgiver fortsatt skal få utbetalt sykepenger, må trygdekontoret senest når arbeidsuførheten har vart i 12 uker vurdere om de medisinske vilkårene for rett til sykepenger er oppfylt, og om det er behov for medisinske, yrkesrettede eller andre tiltak. Trygdekontoret må i slike tilfeller gjøre skriftlig vedtak om fortsatt rett til sykepenger. Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen i tilfeller som nevnt i femte ledd.

Tidligst mulig og senest når arbeidsuførheten har vart i 12 uker uten at en sykmeldt arbeidstaker er i arbeidsrelatert aktivitet, skal trygdekontoret innhente oppfølgingsplan, unntatt når en slik plan antas å være åpenbart unødvendig, jf. § 25-2 og arbeidsmiljøloven § 13 nr. 4.

Trygdekontoret skal så tidlig som mulig vurdere om yrkesrettet attføring skal prøves dersom bedriftsinterne tiltak ikke fører frem, eller medlemmet ikke har et arbeidsforhold. En slik vurdering skal skje senest ved utløpet av sykepengeperioden.

§ 8-8 skal lyde:

§ 8-8. Medlemmets medvirkning

Medlemmet har plikt til å gi opplysninger til arbeidsgiveren og trygdeetaten om egen funksjonsevne og bidra til at hensiktsmessige tiltak for å tilrettelegge arbeidet og utprøving av funksjonsevnen blir utredet og iverksatt, se også § 21-3.

Retten til sykepenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å gi opplysninger eller medvirke til utredning, eller uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering, tilrettelegging av

arbeid og arbeidsutprøving eller yrkesrettet attføring, se også § 21-8.

§ 8-27 andre ledd oppheves.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir andre og tredje ledd.

§ 25-7 skal lyde:

§ 25-7. Utelukkelse fra å utstede legeerklæringer

Dersom en lege ikke innen rimelig tid gir trygden de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre en sak om sykepenger, medisinsk rehabilitering, attføring, tidsberenset uførestønad eller uførepensjon, kan Rikstrygdeverket bestemme at trygden i opptil ett år ikke skal gi slike ytelser på grunnlag av erklæringer fra legen. Det samme gjelder dersom legen gjentatte ganger ikke følger bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven om sykmelding og funksjonsvurdering.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2004 og gjøres gjeldende for nye tilfeller. Til endringene i § 8-4 om aktivitetskrav og § 8-7 om dokumentasjon av arbeidsuførhet fastsetter departementet overgangsregler i forskrift for løpende tilfeller.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vert sendt til Lagtinget.

S a k n r . 3

Referat

1. (117) Statsministerens kontor melder at 1. lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret (Besl. O. nr. 65 (2003-2004)) – er sanksjonert under 4. juni 2004
Samr.: Vert lagd ved protokollen.
2. (118) Lov om endringer i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner og lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (Ot.prp. nr. 76 (2003-2004))
Samr.: Vert send energi- og miljøkomiteen.
3. (119) Lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting (Ot.prp. nr. 81 (2003-2004))
4. (120) Forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad, Karin S. Woldseth og

- Ulf Erik Knudsen om lov om endring i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) (Dokument nr. 8:80 (2003-2004))
Samr.: Nr. 3 og 4 vert sende familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
5. (121) Lov om universiteter og høyskoler (Ot.prp. nr. 79 (2003-2004))
Samr.: Vert send kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen.
6. (122) Lov om endringer i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) og enkelte andre lover (undersøkelse av sjøulykker) (Ot.prp. nr. 78 (2003-2004))
7. (123) Lov om endringer i lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret, lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak og i enkelte andre lover (Ot.prp. nr. 80 (2003-2004))
Samr.: Nr. 6 og 7 vert sende næringskomiteen.

Møtet slutt kl. 20.25.
